

Hybridi – rumpusetin evoluutio musiikin ammatillisessa opetuksessa

Vili Kallonen

Opinnäytetyö

Kesäkuu 2020

Kulttuuriala

Musiikkipedagogi (AMK), musiikin tutkinto-ohjelma

Instrumenttiopettaja

Tekijä(t) Kallonen, Vili	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 06 2020
	Sivumäärä 26	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Hybridi – Rumpusetin evoluutio musiikin ammatillisessa opetuksessa.		
Tutkinto-ohjelma Musiikin tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Leppänen, Hannu		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tutkitaan, kuinka toisen asteen musiikin ammattiopinnoissa Suomessa on huomioitu sähköisten elementtien integrointia akustisen rumpusetin jatkeeksi. Tälle rumpusetin muodolle on yleistynyt nimitys hybridirumpusetti, eli lyhyesti hybridi. Tutkimuksen myötä saadaan muodostettua kuvaa opetuksen määrästä, laadusta ja sen tarpeesta aiheen tiimoilta. Opinnäytetyössä avataan myös lyhyesti rumpusetin historiaa ja kehityskulkua sekä tarkastellaan Opetushallituksen musiikkialan opetussuunnitelman sisältöä.</p> <p>Aineistonkeruu tapahtui laadullisen tutkimuksen keinoin tutkimuskyselyllä, joka suunnattiin musiikin toisen asteen ammattiopiskelijoille, joilla pääinstrumenttina oli pop/jazz-rummut. Tutkimuskysely toteutettiin lokakuussa 2019.</p> <p>Kyselytulosten perusteella enemmistöllä opiskelijoilla on ollut ammattikäytössään erilaisia hybridikattauksia, mutta opetusta aiheesta on ollut vähän, jos lainkaan. Opiskelijat kokivat aiheen merkittäväksi oman työllistymisensä kannalta ja odottavat tulevaisuuden työtehtävien nojautuvan enemmän sähköistyneeseen instrumenttiin.</p> <p>Tutkimusaiheen merkittävimpana huomiona voidaan nähdä rumpuopiskelijoiden ja -opettajien sukupolviero. Opiskelijat, jotka ovat kasvaneet hybridin yleistymisen kanssa, lähtökohtaisesti mieltävät rumpujen sähköiset elementit osaksi instrumenttiaan, kun opettajat eivät välttämättä ole vielä sisäistäneet ilmiön merkitystä tärkeänä ammattitaidon osana.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Toisen asteen ammatillinen koulutus, musiikki, rummut, lyömäsoittimet, opetussuunnitelma		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Kallonen, Vili	Type of publication Bachelor's thesis plan	Date 06 2020 Language of publication: Finnish
	Number of pages 26	Permission for web publication: x
Title of publication Hybrid – Drum set's evolution in upper secondary education of music		
Degree programme Degree programme in music		
Supervisor(s) Leppänen, Hannu		
Assigned by		
Abstract <p>The thesis examined how integrating electronics into a drum kit was implemented in the upper secondary education of music in Finland. This form of a drum kit is called a hybrid drum kit, so a hybrid, in short. The aim was to gain more information about the quality and quantity of the education on the topic as well as about the need for it. The thesis also discussed the history of the drum kit and its evolution and reviewed the curriculum of music education issued by the Finnish National Board of Education.</p> <p>The data was is collected by means of qualitative research with a questionnaire survey that was directed at upper secondary education music students who had pop/jazz drums as their main instrument. The survey was implemented in October 2019.</p> <p>Based on the results, most of the students had had different kinds of hybrid setups at their disposal, but the related education had been scarce, practically non-existent. The students found the topic important regarding their future employment and expected their work assignments to be leaning more on a hybrid kit.</p> <p>The most important factor highlighted by the study was the generation difference between the students and their teachers. The students, who have grown up with the hybrid drumming becoming mainstream, are more likely to see electronic devices as a part of their instrument, whereas the teachers probably have not yet internalised the importance of the phenomenon as an important part of professional skills and mastery of the instrument.</p>		
Keywords/tags (subjects) Vocational upper secondary education and training, music, drums, percussions		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	2
1.1	Sanastoa.	3
2	Tutkimuksen perustukset	6
2.1	Hybridirumpusetti	6
2.2	Rumpusetin historiaa	7
2.3	Opetussuunnitelma	8
2.4	Laadullinen tutkimus	9
3	Tarkoitus ja tavoite	10
4	Tutkimuskysely.....	12
4.1	Tutkimuksen toteuttaminen	12
4.2	Tutkimustulokset.....	13
5	Pohdinta.....	19
	Lähteet	22
	Kuviot	
	Kuvio 1. Oletko käyttänyt "hybridisettiä"?	13
	Kuvio 2. Onko koulutuksesi tarjonnut opetusta sähköisten elementtien soveltamiseen rumpusetissä?	14
	Kuvio 3. Koetko sähköisten elementtien olevan.....	15
	Kuvio 4. Kuinka merkittävänä koet hybridisetin soittamisen oman työllistymisesi kannalta?	16

1 Johdanto

Vuoteen 2020 mennessä, olen soittanut rumpuja yli 20 vuotta, joista jälkimmäinen puolisko on muuttanut harrastuksen leipätyöksi. Takataskuun on jäänyt muusikon ammattitutkinto ja pian opinnot ovat paketissa korkeakoulun puolelta soiton opettamisesta. Vaikka taitoja ja selviytymiskeinoja moninasiin soittotilanteisiin akustisilla rummuilla on tullut opiskeltua jo vuosia eri opettajien johdolla, niin tietyn rajan jälkeen oma työllistymiseni muusikkona uusiin produktioihin on enenevässä määrin perustunut kysymyksiin, kuten: ”Onnistuuko sampleripädihommat? Saatko ajettua taustanauhvoja? Voitko soittaa sellaista elektrohässäkkää?” Soittopalvelujen tilaajalla on vankka oletus siitä, että rumpalit hoitavat näitä asioita soitollansa. Näihin ja moniin muihin vastaavanlaisiin työllistymisen kannalta kriittisiin kysymyksiin on pitänyt etsiä ratkaisut itse laajentamalla instrumenttiosaamista sähkörumpujen puolelle. Oma ammatillinen koulutukseni ei ole antanut niihin eväitä.

Olen havainnoinut muusikon työssä rumpalina, että nykypäivän työtehtävissä rumpusetti sisältää jo ennemminkin sääntönä kuin poikkeuksena sekä akustisia että elektronisia osia. Tälle rumpusetin muodolle on yleistynyt nimitys hybridirumpusetti, eli lyhyesti hybridi. Opinnäytetyössäni tutkin, kuinka musiikin ammattiopinnoissa Suomessa on huomioitu sähköisten elementtien integrointia akustisen rumpusetin jatkeeksi.

Oma kokemukseni on, että opetusta aiheesta ei ollut omilla ammattiopinnoissani tarjolla. Päinvastoin olen itse antanut opettajilleni ohjausta ja vinkkejä tästä instrumentin muodosta heidän sitä pyytäessä. Tarvetta siis vaikuttaisi olevan, mutta opettaminen hakee vielä muotoaan perinteisen rumpusetin rinnalla.

Ottaen huomioon 2020-luvun populaarimusiikin, jonka parissa nykynuoriso kasvaa, on havaittavissa, että yllättävän harvalla äänitteellä on käytössä pelkästään, jos lainkaan, perinteisen akustisen rumpusetin soittoa. Myös Suomen ykkösartistien, esimerkiksi Robinin, Vesalan ja Sannin keikoilla on nähtävissä, kuinka kokoonpanoissa on valjastettu käyttöön niin akustisia kuin elektronisia lyömäsoittimia. Jopa Kaartin soittokunnassa hybridirumpusetti on ottanut paikkansa. Perehdyn lisäksi myös rumpusetin historiaan ja kehityskulkuun.

Tulevaisuuteen katsoen, en voi kuin olettaa ammattirumpalin työkuvaan vaativan enemmän ja enemmän hybridiin nojautumista. Toivon, että oppilaitokset ovat valmiita mukautumaan tilanteeseen kehittyvän instrumentin kanssa ja ammatillinen koulutus antaisi parhaat mahdolliset eväät opiskelijan työllistymiseen. Tämä vaatii mielestäni hybridin yhdistämistä osaksi opetusta.

1.1 Sanastoa.

Analogisyntetisaattori

Ks. syntetisaattori.

Bassorumpu

Bassorumpu on usein rumpusetin suurikokoisin rumpu. Rumpusetissä bassorumpu on kyljellään maassa ja sitä soitetään jalalla bassorumpupedaalilla.

Hybridirummut

Hybridirummut tarkoittaa lyömäsoitinkokonaisuutta, jossa on yhdistelty sekä akustisia että sähköisiä rumpuja.

MIDI

MIDI on lyhenne englanninkielien sanoista musical instrument digital interface. Se toimii tiedonsiirtojärjestelmänä eri laitteiden välillä. (Alexander 2001, 143.)

Rumpumoduuli

Rumpumoduuli on sähkörumpujen sydän. Se on eräänlainen tietokone, äänipankki, josta kaikki sähköisesti soitettavat äänet syntyvät.

Rumpusetti

Rumpusetti on vakiintunut käsitteenä niin arkikielessä kuin virallisissa lähteissäkin. Sillä viitataan soittimeen, jonka ominaispiirteeksi käsitetään sananmukaisesti kokoelmaksi rumpuja, joita yksi rumpali soittaa. Soittimena itse rumpu on tunnettu jo vuosituhansien ajan, mutta settinä käsite on varsin tuore. Kokoelma rumpuja on viralliselta nimeltään rummusto, mutta tällaisella käsitteellä soittimeen ei viitata muusikoiden, markkinoitsijoiden eikä tutkijoidenkaan suulla. (Traudhardt 2017, 8.)

Sampler pad / sampleripädi

Sampleripädi on laite, joka toistaa siihen ohjelmoituja ääniä. Laitteessa on useimmiten yksi tai useampi kuminen alusta/tyyny, jotka toimivat triggerin (ks. triggeri) ominaisuudessa, sekä jonkinlainen laitteen sisään integroitu moduuli, johon tuotettavat äänet on varastoitu. Laitetta voi myös käyttää MIDI:n avulla eräänlaisena kontrollerina, jollekin tietokoneen digitaaliselle sekvensserille.

Sekvensseri

Sekvensseri on digitaalinen tai analoginen alusta, jolla voit toistaa ja käsitellä audio-/MIDI-signaaleja (Langol, Richmond, Rudolph, Whitmore 2007, 5).

Symbaali

Symbaali on metalliseoksesta valmistettu ohut ja ympyränmuotoinen instrumentti. Symbaalista käytetään Suomessa myös nimityksiä lautanen ja pelti. Symbaalivalmistuksen historia pääpainottuu Turkin seudulle, mutta varhaisimpia merkintöjä symbaaleista löytyy Intiasta n. 3000 vuotta ennen ajanlaskun alkua (Petrella 2002, 8).

Syntetisaattori

Syntetisaattori, puhekielessä syntikka, on laite, joka tuottaa ääntä sähköisesti. Synteesiääntä voidaan muokata syntetisaattorin ominaisuuksilla, kuten äänen korkeutta, ääniaallon muotoa tai rytmejä. Analogisyntetisaattori on syntikka, jossa ääntä tuotetaan ja muokataan erilaisilla säätimillä ja nappuloilla. Syntetisaattorissa voi olla koskettimisto, jolloin sitä voi soittaa pianon kaltaisesti. Analoginen syntetisaattori, jossa ei ole koskettimistoa, on modulaarisyntetisaattori. Digitaalisessa syntetisaattorissa äänen muokkaus tapahtuu nimensä mukaisesti digitaalisessa ympäristössä, kuten tietokoneella.

Triggeri

Triggeri, eli sensori, kiinnitetään soitettavaan pintaan. Triggerit aktivoituvat ja lähettävät signaaleja moduuliin, kun ne saavat ärsykkeen soitettavasta pinnasta. (Rousell 2018, 135.)

Tom-tom

Tom-tom on alun perin kiinalainen rumpu, joka löysi tiensä rumpusettiin. Nykymuodossaan tom-tom on syvä kehämäinen rumpu, jossa on kalvot sekä ylä- että alapuolella. Tom-tomeja näkee rumpusetissä tavallisesti useita ja erikokoisina.

Virveli

Virveli on marssirumpu, joka on asetettu rumpusetissä usein rumpalin eteen. Virveli eroaa tavanomaisesta rummusta siten, että sen alapuolella olevaa rumpukalvoa vasten on asennettu terässäikeinen vaijeristo, virvelimatto, joka tuottaa soittaessa virvelin ”pärisevän” äänen.

2 Tutkimuksen perustukset

Tämän tutkimuksen keskipisteessä on hybridirumpusetti. Kartoitan rumpusetin historiaa, kuinka rumpusetti on instrumenttina kehittynyt ja miksi se on sellainen kuin nyt on. Käsittelen myös Opetushallituksen opetussuunnitelmaa musiikkialan perustutkinosta, johon reflektoin tutkimuksen aineistoa opinnäytetyön loppupuolella pohdintaosiossa.

2.1 Hybridirumpusetti

Hybridirumpusetillä tarkoitetaan rumpusettiä, joka koostuu sekä akustisista että sähköisistä lyömäsoittimista ja osista (Rousell 2018, 135). Akustisten ja sähköisten osien keskinäiset suhteet voivat vaihdella hybridisetissä tarpeiden mukaan (Snyder 2011). Hybridin käyttöaste toki vaihtelee tyylilajista toiseen, mutta uskon sen lisääntyvän kaikessa musiikissa. Olen havainnut hybridiä esiintyvän enemmälti pop-, rock- ja metallimusiikissa, mutta minulla on kokemuksia sen käytöstä myös jazz- ja latin-musiikin yhteydessä.

Perinteiseen rumpusettiin kuuluu vain akustisia lyömäsoittimia. Näitä ovat esimerkiksi bassorumpu, virveli, tomit, symbaalit ja erilaisia perkussiosoittimia, kuten lehmänkello, chimes tai tamburiini. Akustisissa soittimissa instrumentin sointi syntyy soittimesta itsestään, joko eri objektien kontaktista ja soittimen omasta resonanssista. Eri objekteja voivat olla esimerkiksi rumpukapula ja symbaali. Rummun ääni syntyy toisen objektin kontaktista, mutta itse rummun sointi on riippuvainen rummun rungon värähtelystä suhteessa kalvojen vireeseen. Akustiset lyömäsoittimet ovat erittäin dynamiikkaherkkiä, eli soiton voimakkuus vaikuttaa merkittävästi instrumentin sointiin (Jimbo 2003, 8). Sen myötä rumpujen soittoa voi muokata hetkessä tilanteen mukaan haluttuun suuntaan.

Hybridin sähköiset elementit, kuten sähkörumpujen toiminta yleisesti, rakentuvat pääasiassa jonkinlaisen rumpumuodulin ympärille. Rumpumuoduli on eräänlainen tietokone. Se on äänipankki, josta kaikki sähköisesti soitettavat äänet syntyvät. Rumpumuodulissa itsessään voi olla rakennettuna lyötävät alustat, eli padit, tai ne voivat olla erillisiä osia, jotka ovat yhdistetty moduuliin kaapeleiden avulla. (Lederman 2015, 12.)

Padien lisäksi käytössä ovat myös triggerit, eli sensorit, jotka kiinnitetään soitettavaan pintaan. Triggerit aktivoituvat ja lähettävät signaaleja moduuliin, kun ne saavat ärsyksen soitettavasta pinnasta (Rousell 2018, 135). Moduuli tuottaa signaalista ennalta ohjelmoidun äänen, joka on kuultavissa joko kuulokkeilla rumpumuodulista tai äänentoistojärjestelmästä, johon moduuli on kytketty. Sähköisten elementtien käyttö vaatii ennakoivaa työtä ennen käyttöä, esimerkiksi ohjelmointia ja signaalin reititystä.

Hybridi antaa valmiudet tuottaa autenttisia orkestraatioita kappaleista, joiden levytyksiin on äänitetty kerroksittain monia niin akustisia kuin elektronisia rumpuraitoja. Rumpujen sähköisyys antaa myös mahdollisuuden imitoida äänellisesti muita soittimia, kuten esimerkiksi patarumpuja tai massiivista gong-symbaalia, joiden kuljetus soittotilaan olisi muuten haastavaa. (Hybridirummut uutta sinulle? N.d.)

2.2 Rumpusetin historiaa

Soitinkokonaisuus, joka kutsutaan instrumentiksi ”rumpusetti”, on saanut alkunsa Yhdysvalloissa. 1800-luvun marssiorkesterit pitivät sisällään useampia lyömäsoittajia, joista kullakin oli vastuullaan yksi lyömäsoitin, joko virvelirumpu, bassorumpu tai yhteen lyötävät symbaalit. 1860-luvun jälkeen aikakautensa rumpalit ryhtyivät kokeilemaan, kuinka yksi henkilö pystyisi soittamaan mahdollisimman useaa marssiorkesterin lyömäsoitinta kerralla.

Kuten Treudhardtkin (2017) on pro gradu -tutkielmassaan huomannut, 1870-luvulla ”double drumming”, eli tuplarummutus, yleistyi teatteriorkestereissa ja tanssibändeissä, joissa rumpali soitti sekä virveliä että bassorumpua. 1890-luvun maahanmuutot Yhdysvalloissa toivat mukanaan kulttuuria ja soittimia ympäri maailmaa, joka tuli

näkymään myös rumpusetin kehityksessä. Rumpusetin yhteyteen tuli lisäksi muun muassa lehmänkelloja ja muita perkussioita sekä kiinalaisia tomtom-rumpuja sekä turkkilaisia että kiinalaisia symbaaleja.

Vuonna 1909 rumpuvalmistajayhtiö Ludwig lanseerasi vielä tänä päivänäkin käytetyn bassorumpupedaalimekanismin. Englannin kielessä törmää usein bassorummusta käytettävän myös nimitystä ”kick drum”, eli potkurumpu. Vuosien 1910–1960 välillä rumpusetin kehitys painottui ”hardwaren”, eli telineiden ja niiden mekanismien päivityksiin, itse rummuston pysyessä jo perinteiseksi muodostuneessa bassorumpu-virvelitomit-symbaalit-asetelmassa.

Sähköistyneiden rumpujen juuret löytyvät 1960-luvulta, mutta ensimmäinen markkinoille tähdätty sähkörumpu, Pollard Syndrum, julkistettiin vuonna 1976 laitevalmistaja Pollard Industries’in toimesta. Tuote ei kuitenkaan lyönyt läpi, ja myynti ei ollut sitä, mitä odotettiin. The Simmons Company toi markkinoille omia sähkörumpujaan vuonna 1978 ja tällä kertaa markkinat olivat otollisemmat. Heidän myydyin tuotteensa oli sähkörumpusetti Simmons SDS-5 vuodelta 1981. Se päättyi olennaiseksi osaksi aikakautensa studioita ja sitä myöten osaksi aikakautensa musiikkia. 1990-luvulla laitevalmistajat Yamaha ja Roland ottivat enemmän jalansijaa sähkörumpujen markkinoista. (O’Connor, 2019.)

Omien ammatillisten havaintojeni pohjalta akustisten ja elektronisten rumpujen yhdistely on yleisesti kasvanut huomattavasti 2000-luvulla teknologian kehityksen myötä, ja nyt vuonna 2020 on melkein pä enempi sääntö kuin poikkeus nähdä rumpali hybridisetin ääressä.

2.3 Opetussuunnitelma

Opetushallitus on antanut määräyksen opetussuunnitelmien perusteista, joilla koulutuksen järjestäjää veloitetaan sisällyttämään opetuksen keskeiset sisällöt ja tavoitteet oppilaitoksen tai järjestäjätahon omaan opetussuunnitelmaan. Tällä ajetaan koulutuksellisten perusoikeuksien, tasa-arvon, opetuksellisen yhtenäisyyden, laadun ja oikeusturvan toteutuminen. (Opetushallitus n.d.)

Musiikkialan perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Ammatillisista tutkinnon osista pakollisia on 95 osaamispistettä ja valinnaisia 50 osaamispistettä. (Opetushallitus n.d.)

Niin ikään Opetushallituksen laatimassa Musiikkialan perustutkinnon kuvauksen ammattitaito-osiossa mainitaan, että opiskelijan tulee esiintyä pääinstrumentillaan työtehtävien ja kokoonpanojen vaatimusten mukaisesti (Opetushallitus 2018). Suurin tulkinnanvara hybridirumpusettiin nähden on luultavimmin se, että mieltävätkö oppilaitosten opettajat rumpusetin sähköiset osaset osaksi pääinstrumenttia, työtehtävien ja kokoonpanojen vaatimuksista huolimatta.

2.4 Laadullinen tutkimus

Toteutan opinnäytetyöni laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Tutkimuskysely on rajattu musiikin toisen asteen pop/jazz-lyömäsoitinten opiskelijoille. Rajamalla tutkimuskohderyhmä henkilöihin, jotka tietävät aiheesta tai heillä on kokemusta tutkimuksen aihepiiristä, on tärkeää (Sarajärvi & Tuomi 2002, 132).

Kysely on olennainen aineistonkeruumenetelmä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. Täten laadullisessa tutkimuksessa on periaatteessa tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mielusti mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta asiasta. (Sarajärvi & Tuomi 2002, 115–116.)

Havainnointia pidetään laadullisessa tutkimuksessa yleisenä tiedonkeruumenetelmänä. Sen käyttö tiedonhankkimismenetelmänä on perusteltua, esimerkiksi silloin, jos tutkittavasta ilmiöstä tiedetään hyvin vähän tai ei laisinkaan tai jos tutkittavasta ilmiöstä on muuten vaikea saada tietoa (Sarajärvi & Tuomi 2002, 126).

3 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön ensisijaisena tarkoituksena on tutkia musiikin ammatillisen opetuksen monimuotoisuutta ja sen laatua hybridirumpujen saralta rumpalien instrumenttiopeutuksessa. Tutkimuksen myötä toivottavasti hahmottuu yleiskäsitys siitä, kuinka Opetushallituksen opetussuunnitelmia tulkitaan musiikin ammattiopetuksessa sekä millaisena rumpusetin tulevaisuus ja sen ammattikäytön vaatimukset nähdään.

Tutkimustulosten pohjalta haluan saada suuntaviivoja opetuksen kehittämiseen sekä tietoa siitä, kuinka toisen asteen ammattiopetuksessa on perehdytty hybridirumpuihin ja niiden käyttöön. Tämä antaa valmiuksia ainakin itselleni musiikkipedagogina tuottaa mahdollisimman laadukasta ja käytännönläheistä opetusta rummunsoitonopettajana, mutta toivottavasti selvityksestä on apua myös kollegoille.

Kokemukseni mukaan opetusta ei ole ollut omien opintojeni aikana tarjolla, joten haluan itse kehittää tätä pedagogiikkaa ja hankkia osaamista aiheeseen liittyen. Koetan kuitenkin aluksi kartoittaa, mitä on jo olemassa eli millaista opetusta nykyiset opiskelijat ovat hybridiin liittyen saaneet. Tärkeänä näkökulmana on myös saada yleiskäsitystä siitä, mieltävätkö rumpujensoiton ammattiopiskelijat rumpujen sähköiset elementit osaksi instrumenttiaan vai pitävätkö he niitä instrumenttinsa ulkopuolisena lisänä.

Keväällä 2018 teetin kyselyn Suomalaisella musiikkikampuksella Jyväskylässä osana ammatillisen opettajakorkeakoulun opintojeni. Kyselyyni vastasi kymmenen rumpalia, jotka olivat musiikin ammattiopiskelijoita toiselta asteelta, ammattikorkeakoulusta sekä yliopistosta ja ovat lähtöisin Suomen eri kolkista. Tiedustelin heidän kokemuksiinsa hybridisetistä ja sitä, että ovatko he soittohistoriansa aikana saaneet opetusta sen käyttöön.

Tuloksena Suomalaisella musiikkikampuksella keväällä 2018 kyselyyn vastanneista rumpaleista: 90% oli käyttänyt hybridiä, yksi oli saanut yhden soittotunnin aiheesta, kaikki kokivat hybridirumpusetin yleistyvän tulevaisuudessa, kaikki toivoivat ammatillisen opetuksen tarjoavan lisää opetusta päivittyneestä instrumentista ja kaikki pitivät rumpujen sähköisten elementtien hallintaa tärkeänä osana ammatillisia valmiuksia.

Tätä voisi pitää pienenä esikartoituksena opinnäytetyöni tutkimusaiheesta. Nykyisen aiheeni olen rajannut koskemaan vain toisen asteen ammattiopiskelijoita pääaineenaan pop/jazz-rummut, mutta vastausalue on koko Suomi.

4 Tutkimuskysely

Tutkimuksen pääaineistonkeruumenetelmä toteutetaan kyselyn muodossa. Kuten Sarajarvi ja Tuomi (2002, 115) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi -kirjassaan kiteyttävät: Kun halutaan tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii, on järkevää kysyä asiaa häneltä.

4.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimukseen olen kerännyt aineistoa tekemällä internetpohjaisen kyselykaavakkeen Google Forms -sovelluksella. Jaoin kyselyn lokakuussa 2019 sähköpostitse kaikkiin löytämiini toiseen asteen oppilaitoksiin, jotka tarjoavat musiikin ammattiopetusta, pääaineena pop/jazz-lyömäsoittimet. Tutkimuksen haasteena oli oikeiden yhteyshenkilöiden tavoittaminen eri oppilaitoksista ja kyselyn vastausaktiivisuuden maksimointi. Kyselyyn vastattiin anonyymisti, eikä kyselystä tule ilmi mistä oppilaitoksista vastaukset ovat peräisin.

Oppilaitokset, joihin kyselyn lähetin:

- Turun konservatorio, Turku
- Oulun konservatorio, Oulu
- Kuopion konservatorio, Kuopio
- Kymen konservatorio, Kotka
- Keski-Pohjanmaan konservatorio, Kokkola
- Pop-jazz konservatorio, Helsinki
- Palmgren-konservatorio, Pori
- Gradia, Jyväskylä
- Joensuun konservatorio, Joensuu
- Lahden konservatorio, Lahti
- Kainuun konservatorio, Kajaani
- Pop & Jazz Konservatorio Lappia, Tornio
- Ammattiopisto Live, Espoo

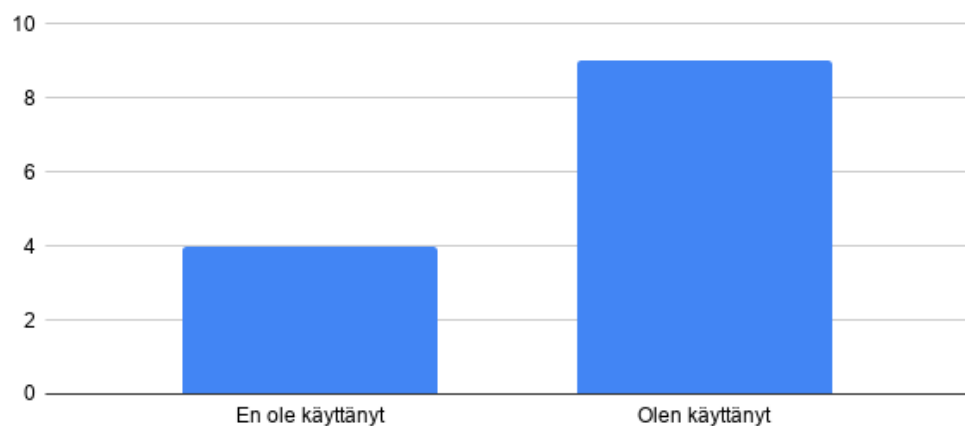
Kyselykaavake Google Forms -sovelluksessa oli jaettu lineaarisiin sektioihin. Vastattuun sektioon kysymykseen, lomake vei vastaajan uuteen sektioon. Riippuen vastaajan vastausvaihtoehdosta, lomake joko siirtyi sektioon, jossa kysyttiin tarkentavia kysymyksiä tai sektioon, jossa oli uusi aihealue.

Tutkimustulosten pohjalta analysoin, onko rumpujen sähköistymistä huomioitu ammatillisessa opetuksessa ja kuinka suuri tarve sille on. Tarkastelen myös, kuinka eri oppilaitoksissa on tulkittu opetussuunnitelmia ammatillisten valmiuksien, teknologiaosaamisen ja instrumentin hallinnan osalta. Tutkimuksellani haluan kartoittaa käsityksiä työelämän valmiuksista ja tarpeista, joiden pohjalta voin kehittää omaa opettajuuttani vastaamaan näitä.

4.2 Tutkimustulokset

Tutkimuskyselyyn osallistui lopulta 13 anonymiä vastaajaa. Kyselyn aluksi vastattiin, monettako lukuvuotta vastaaja on suorittamassa toisen asteen opintojaan musiikkialalla. Vastaajista kuusi on ensimmäisen vuoden opiskelijoita, kuusi toisen vuoden opiskelijoita ja yksi kolmannen tai myöhemmän vuoden opiskelija.

Oletko käyttänyt "hybridisettiä", eli sähköisiä elementtejä akustisen rumpusetin jatkeena? Esim. sampleripadit,

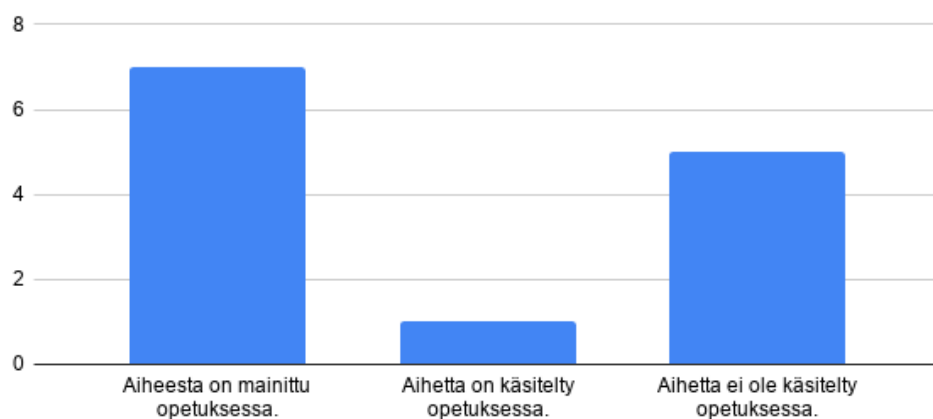

Kuvio 5. Oletko käyttänyt "hybridisettiä"?

Kyselyssä tiedusteltiin seuraavaksi, kuinka moni vastaajista on käyttänyt sähköisiä elementtejä rumpusetissä. Esimerkkeiksi kyselyyn oli annettu sampleripadi, rumpumoduuli, triggerit, loopperit, sekvensseriohjelmat ja midikontrollerit. Vastaajista enemmistö (9/13) vastasi käyttäneensä jonkinlaista hybridikattausta.

Myönteisesti vastanneilta kysyttiin tarkentavana avoimena kysymyksenä, millaista hybridisettiä he ovat käyttäneet. Sekä rumpusetin että perkussoiden lisäksi vastanneiden käytössä oli ollut sähkörumpupädejä, triggereitä, sampleripädejä yhdistettynä rumpumoduuliin tai kannettavaan tietokoneeseen, sekä analogisyntetisaattori.

Onko koulutuksesi tarjonnut opetusta sähköisten elementtien soveltamiseen rumpusetissä?

Kuvio 6. Onko koulutuksesi tarjonnut opetusta sähköisten elementtien soveltamiseen rumpusetissä?

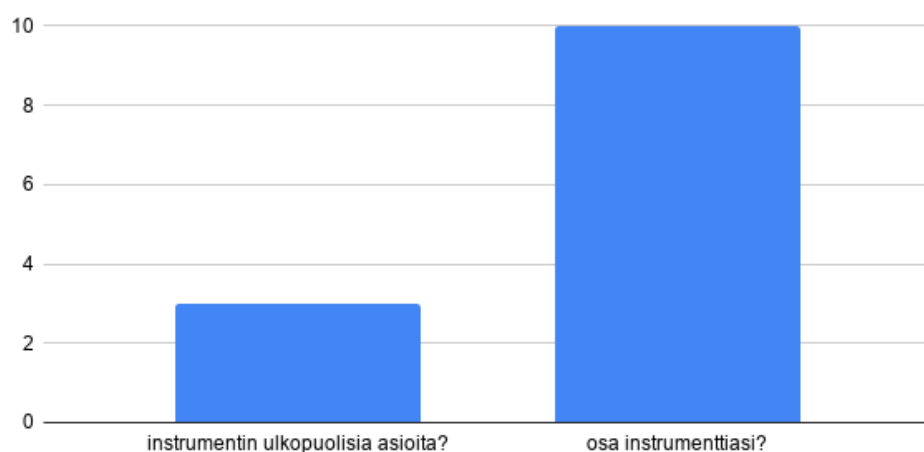
Tutkimuskyselyssä tiedusteltiin, onko koulutus tarjonnut opetusta hybridityöskentelyyn. Vastauksia annettiin asteikolla 1–4, jossa:

- 1 = Aihetta ei ole käsitelty opetuksessa
- 2 = Aiheesta on mainittu opetuksessa
- 3 = Aihetta on käsitelty opetuksessa
- 4 = Aiheeseen on syvennytty opetuksessa

Vastausuhteista on nähtävissä, että enemmistössä (8/13) vastaajien opetuksessa tiedostetaan hybridin mahdollisuudet instrumentin suhteen ja siitä on vähintäänkin mainittu opetuksessa. Kuitenkin vain 1/13 vastaajista ilmaisee, että opetuksessa on käsitelty aihetta. 5/13 vastaajan opetuksessa aihetta ei ole käsitelty lainkaan. Kukaan ei vastannut, että aiheeseen olisi syvennytty tarkemmin.

Tarkentava kysymyksenä vastaajille, joilla aiheesta oli vähintäänkin mainittu opetuksessa, kysyttiin, että kuinka aihetta on puitu opetuksessa. Avoimista vastauksista tehtynä yhteenvetona opetuksessa on mainittu, että sampleripädejä on olemassa, ja parhaimmillaan joillakin on käyty läpi niiden käytön perusteita muutamalla tunnilla. Jotkut ovat käyttäneet hybridiominaisuuksia soittaessaan oppilaitoksen bändityöpajoissa.

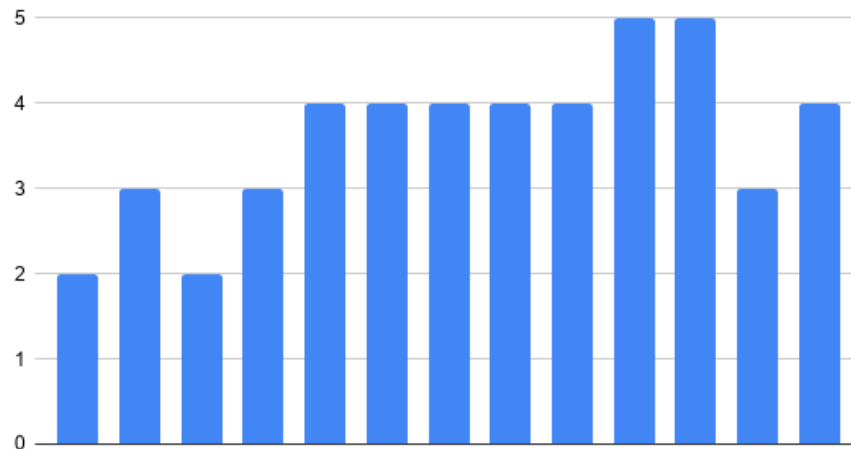
Koetko sähköisten elementtien olevan...

Kuvio 7. Koetko sähköisten elementtien olevan...

Enemmistö vastaajista (10/13) kokee sähköisten elementtien olevan osa instrumentiaan. Tämän on tärkeää tulosten tulkinnan kannalta.

Kuinka merkittävänä koet hybridisetin soittamisen oman työllistymisesi kannalta?

Kuvio 8. Kuinka merkittävänä koet hybridisetin soittamisen oman työllistymisesi kannalta?

Kyselyssä tiedusteltiin myös, kuinka merkittävänä vastaajat pitävät hybridisetin soittoa suhteessa omaan työllistymiseensä. Vastaus annettiin asteikolla 0–5, jossa 0 tarkoittaa “ei merkitystä” ja 5 tarkoittaa “erittäin merkittävää”. Kuviossa 4 nähdään jokaisen vastaus erikseen. Kenenkään mielestä hybridisetin soittaminen ei olisi merkityksetöntä oman työllistymisensä kannalta. Enemmistö kokee hybridin soitolla olevan paljonkin merkitystä työllistymiseensä.

Kyselyssä oli avoimena vastausaiheena ”Sytä käyttää / olla käyttämättä hybridiä”. Alla listausta vastauksissa esiintyneistä teemoista:

- tyylinmukaisuus, jossain enemmän, jossain vähemmän, jos lainkaan
- tärkeä osa ammattitaitoa
- tukee omaa työllistymistä
- musiikin tulevaisuus
- oman soundimaailman monipuolistaminen
- mahdolliset tilaongelmat, niin koon kuin äänenvoimakkuuden puolesta, voidaan ratkaista pienemmillä sähkörummuilla, hylkäämättä tarvittavia akustisia rumpuja
- musiikin tulevaisuus

- tuo lisää mahdollisuuksia ja luovuutta oman instrumentin pariin
- laajemman ilmaisun mahdollisuus
- ei niin merkittävää, että siihen kannattaisi uhrata kovinkaan paljoa aikaa
- ei yhtä aidon tuntuinen (kuin akustinen rumpusetti)
- opettelee soittamaan akustisia niin monipuolisesti ja kontrolloidusti, että pärjää ilman sähköisiä lisäefektejä
- ”En halua, että elektroniikan käyttö setissä olisi aina helpoin vaihtoehto, jonka takia luovuus kärsisi.”

Kyselyn viimeisenä avoimena kysymyksenä, oli että ”Millaisena näet 2030-luvun rumpusetin?”. Alla yhteenvetoja vastauksista:

- pääosin samanlaisena kuin nyt, mutta enemmän mahdollisuuksia
- rummut kehittyvät enemmän akustisen ja sähköisen välimuodoksi
- 100% sähköinen rumpusetti on normi
- ei muutu nykyisestä
- hybridi yleistyy

Lähetin kyselyn sähköpostitse kolmeentoista eri musiikin toisen asteen ammatillista koulutusta tarjoavaan oppilaitokseen ja sain näistä saaliiksi yhteensä kolmetoista vastausta. Kyselyvastauksista ei selviä, mistä oppilaitoksista vastaukset ovat peräisin. Pidän epätodennäköisenä, että saadut vastaukset olisivat jakautuneet tasaisesti kaikista eri oppilaitoksista tai että kaikki vastaukset olisivat tulleet vain yhdestä oppilaitoksesta. Oletan, että saatu kyselyaineisto edustaa muutamaa ammattioppilaitosta, joista on useampi vastaaja. Ääriesimerkkinä, jos kaikki vastaukset olisivat peräisin vain yhdestä oppilaitoksesta, jonka opettaja opettaa hybridiä, ja kaikkien muiden oppilaitosten opettajat eivät tee sitä, niin silloin tutkimustulos vääristyy. Vastaustuloksista voin kuitenkin tehdä johtopäätöksen, että vastanneet opiskelijat ovat opiskelleet eri opettajien johdolla.

Kun ottaa huomioon, että musiikkialan tutkintoon oletettavasti valitaan vuosittain arviolta 1–4 rumpaliopiskelijaa per koulu, jää vastausprosentti kolmeentoista oppilaitoksen kolmen eri vuosikurssin osalta melko alhaiseksi. Koska kyselyä ei lähetetty suoraan

opiskelijoille, vaan välikäsinä toimivat rehtorit, koulutussihteerit ja opettajat, on mahdollista, että tieto kyselystä ei päätynyt kaikissa oppilaitoksissa kohderyhmälle asti. Vaikka opiskelijaa olisikin aiheesta informoitu, hän ei ole välttämättä reagoinut asiaan. Otanta ei siis ollut erityisen laaja, mutta antaa jonkinlaista kuvaa kentältä.

5 Pohdinta

Tutkimuskyselyn vastausten perusteella hybridirummut nähtiin opiskelijoiden silmissä pääosin positiivisessa valossa, mutta kritiikkiäkin tuli. Monet kokivat ne mahdollisuuksia avartava, osa taasen mahdollisuuksia rajaavana. Hybridin nähtiin yleistyvän tulevaisuudessa, piti siitä tai ei. Enemmistö koki hybridin ja sähkörumpujen käytön olevan omaa työllistymistä tukevaa, etenkin tulevaisuudessa.

Mielestäni erittäin tärkeä havainto tutkimuksen kannalta on, että tutkimuskyselyyn vastanneista enemmistö koki, että rumpusettiin integroidut sähköiset elementit olivat osa instrumenttia. Kyselytulosten perusteella opiskelija saattaa kokea, ettei hän saa opetusta koko instrumenttinsa valjastamiseen. Opetushallituksen opetussuunnitelma ei suoraan erittele asioita, joita sisältyy rumpusettiin, mutta sähköisetkin rummut voisi tulkita kuuluvan instrumenttiin seuraavissa aiheissa, jotka löytyvät opetussuunnitelmasta eri tutkinnon osioista.

Opiskelija:

- *esiintyy pääinstrumentillaan työtehtävien ja kokoonpanojen vaatimusten mukaisesti (Muusikkona toimiminen).*
- *toteuttaa musiikin tyylikausien ja/tai -lajien ominaispiirteitä (Musiikkiohjelmiston valmistaminen).*
- *käyttää soitinten ja soitinryhmien tuntemusta ohjelmiston sovittamisessa ja/tai nuotintamisessa (Sovittaminen ja soitintaminen).*
- *valitsee tuotantoon sopivat työmenetelmät ja -välineet ottaen huomioon tuotannon taiteelliset tavoitteet (Musiikkiteknologian käyttö musiikkituotannossa).*
- *valitsee tuotantoon sopivat työmenetelmät ja -välineet (Esiintymistilanteen tekniikan käyttö).*

Kyselyssä aiheena oli myös, että kuinka opetuksessa on huomioitu hybridirumpusetin käyttöä ja soveltamista. Kerätystä aineistosta voi tulkita, että, vaikka enemmistöllä kyselyyn vastanneista sitä on huomioitu vähän, aihetta kuitenkin on pyritty edes jollain tavalla sisältää mukaan opetukseen. Vastauksista voi päätellä, että hybridin ominaisuudet ja mahdollisuudet tiedostetaan opettajien puolella, mutta aiheesta ei välttämättä ole soveltuvaa opetusmateriaalia tai kaikilla opettajilla ei ole tarpeeksi tietoa aiheesta taataksaan syventävää opetusta. Sitä, mieltäkö opettajien edustama kokenempi rumpalisukupolvi rumpusettiin integroidut sähköiset elementit osaksi opetettavaa instrumenttia, jää tämän tutkimuksen kannalta mysteeriksi.

Jälkikäteen ajateltuna, kyselyn yhteydessä olisi voinut tiedustella opiskelijan oppilaitosta, jotta olisin saanut vielä luotettavampaa tietoa vastausten jakautumisesta opinahjojen kesken. Toisaalta tällöin oppilaitosten, oppilaiden ja opettajien anonymiteetti olisi ollut vaarassa.

Jotta opinnoissa näkyisi enemmän ohjausta hybridisetin valjastamiseen, mielestäni täytyisi ensin kouluttaa nykyisiä opettajia ja musiikkipedagogi- ja muusikko-opiskelijoita aiheeseen. Jos nykyisillä opiskelijoilla ei juurikaan ole ollut opetusta aiheesta, todennäköisesti opettajilla sitä on ollut vielä vähemmän, lukuun ottamatta heidän omaa aktiivisuuttaan. Oppilaitoksille voisi tarjota koulun ulkopuolisia hybridikursseja ja -workshoppeja, joihin voisivat osallistua niin oppilaat kuin opettajat. Näin osaaminen hybridin käytöstä pääsisi leviämään kerralla useammalle soittajasukupolvelle ja alan pedagogiikka kehittymään. Rumpaleita, joilla olisi jaettavanaan ammattimaista tietoa ja taitoa hybridirummuista, löytyy varmasti.

Tutkimustuloksista voisi päätellä, että opetusmateriaalille hybridirummuista olisi kysyntää. Olen myös saanut yhteydenottoja rumpali- ja opettajakollegoilta, joissa minulta on pyydetty neuvoa ja ohjausta hybridirumpujen käyttöön. Hybridistä voisi tehdä esimerkiksi virallisempia opetusvideoita laajemmalle yleisölle. Mielestäni soitonopeuksessa videot havainnollistavat audiovisuaalisella kokonaisuudellaan paremmin ja käytännönläheisemmin kuin pelkkä kirjoitettu teksti. Itseltäni löytyisi kipinää aiheeseen paneutumiseen. Voisin vahvasti harkita jonkinlaisen opetuskokonaisuuden kasaamista hybridirummuista tulevaisuudessa.

Musiikin perusopetuksen puolella, missä itse tällä hetkellä pääosin opetan, aloittelevilla rumpaleilla on nykyään soittotuntien ulkopuolella useimmiten käytössään vain sähkörumpuja. Sähkörummut ovatkin monelle ainoa keino harjoitella rumpujensoittoa. Esimerkiksi kerrostalossa paukkuvat akustiset rummut eivät oletettavasti nauti asuinyhteisön suosiota. Harvempaankin asutut alueet voivat tuottaa haastetta. Vaikka sekä akustiset että sähköiset rummut ovat soittajan näkökulmasta hyvinkin samankaltaisia, voivat näiden kahden eroavat perusominaisuudet tuottaa tulkinnallisia näkemuseroja opettajan ja oppilaan välillä.

Koska sähkörummut mallintavat valmiita ääniä, teknisesti huono rummunlyönti voi kuulostaa täydelliseltä tai kaikin voimin paiskittu rumpukomppi ei ole korvia riipivää.

Oppilas voi olla hämillään, kun kotona sähkörummuilla soitettu harjoitus kuulostaa täydelliseltä, mutta soittotunnilla sama harjoitus tuottaa akustisella setillä haastetta. Samoin, jos tunnilla harjoitellaan soittoa sudeilla (vispilät), ei sama tule toimimaan sähkörumpujen äärellä soitettavien pintojen ja sähkörumpujen toimintatapojen takia.

Opettajan olisi hyvä huomioida näitä seikkoja pedagogiikassaan ja olla vähintäänkin tietoinen soittimista, joita hänen oppilaillaan on käytettävissä. Vaikka opettajalla olisi lähtökohtaisesti vankka kokemus ja koulutus rumpujen parista, voi olla, että kaikki opettajan antamat harjoitteet ja hänen olettamuksensa saattavat lähteä siitä, että oppilas soittaa vain akustisia rumpuja. Pahimmassa tapauksessa opettajan asettamat näkemykset instrumentin rajoista voivat olla oppilaan kehitykselle haitallisia. Juuri tällaisessa tilanteessa on tärkeää pohdiskella, että mielletäänkö rumpujen sähköistyminen osaksi opetettavaa instrumenttia, joka on pitkältä historialtaan akustinen.

Hyvän opettajan tulisi huomioida oppilaan mahdolliset sähkörummut ja valjastaa ne soitonharjoittelun voimavaraksi. Esimerkiksi ohjelmoimalla sähkörumpuihin säveliä, voi rumpaliopiskelija harjoitella melodiansoittoa, jota ei muuten tulisi akustisilla rummuilla harjoiteltua. Tietysti olennaista on, että opettaja osaisi tämän kaiken tehdä myös itse sähköisillä rummuilla.

Varhaisimmat merkinnät rumpusetistä Suomen markkinoilla löytyvät Fazerin musiikki-kaupan luettelosta vuodelta 1919 nimityksellä jatssoitikko, kuten Treudhardt (2017, 9) pro gradu -tutkimuksessaan kertoo. Rumpusetin soitonopetus on saanut vakaampaa jalansijaa Suomen musiikkiopistomaailmassa yhdessä muun pop-jazz -opetuksen kanssa, vasta kun Pop & Jazz Konservatorio perustettiin Helsingin Oulunkylään vuonna 1972 (Pop & Jazz Konservatorio, n.d.). Tästä voimme katsoa, että instrumentin opetukseen on reagoitu vasta reilu puolivuosisataa myöhemmin itse soittimen tultua saataville. Sähkörummut saapuivat maailmanmarkkinoille vuonna 1976. Sopiiko odottaa, että Suomessa soitonopetus reagoi virallisemmin asiaan jälleen aikaisintaan reilu puolivuosisataa myöhemmin? Pian sen näemme.

Lähteet

Alexander, P. 2001. How MIDI Works? 6. p. Hal Leonard Corporation.

Hybridirummut uutta sinulle? N.d. Roland-laitevalmistajan www-sivuilla. Viitattu 15.4.2020. https://www.roland.com/fi/promos/hybrid_drums/new_to_hybrid/

Jimbo, A. 2003. Fujiyama Combining Acoustic and Electronic Drums. New York: Carl Fischer. ISBN: 0-8258-5011-8.

Langol, S., Richmond, F., Rudolph, T., Whitmore, L. 2007. Sequencing and Music Production. Alfred Publishing. ISBN-10: 0-7390-4077-4.

Lederman, N. 2015. Absolute Beginners: Electronic Drums. Wise Publications. EISBN: 978-1-78323-724-1.

O'Connor, M. 2019. The History of Electronic Drum Sets – 1960s to the 2010s. Artikkelele Electronic Drum Advisor www-sivuilla. Viitattu 9.5.2020. <https://www.electronicdrumadvisor.com/history-electronic-drum-sets-1960s-2010s/>

Opetushallitus. 2018. Musiikkialan perustutkinnon perusteet, muusikkona toiminen. Eperusteet-palvelun www-sivuilla. Viitattu 13.6.2018. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/3282479/reformi/tutkinnonosat/3310819>

Opetushallitus. N.d. Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet. Viitattu 13.6.2018. https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet

Petrella, N. 2002. The Ultimate Guide to Cymbals. New York: Carl Fischer.

Pop & Jazz Konservatorio, esittely. n.d. Pop & Jazz Konservatorion www-sivuilla. Viitattu 10.5.2020. <https://popjazz.fi/pop-jazz-konservatorio/>

Rousell, A. 2018. The Field Manual for The Church Drummer. ISBN: 978-0-244-39273-4.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uud. p. 2018. Helsinki: Tammi. Viitattu 6.4.2020.

Snyder, M. 2011. How To Create A Hybrid Electronic-Acoustic Drum Set. Artikkelele Drum!-lehden www-sivuilla 1.4.2011. Viitattu 15.4.2020 <http://drummagazine.com/how-to-create-a-hybrid-drum-kit/>

SPD-SX. N.d. Tuote-esittely Roland laitevalmistajan www-sivuilla. Viitattu 6.5.2020.
<https://www.roland.com/fi/products/spd-sx/>

Treudhardt, A. 2017. Jatssoitikosta rumpusetiksi. Musiikintutkimuksen pro gradu -
tutkielma. Tampereen yliopisto. Viitattu 15.4.2020.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101626/GRADU-1498462257.pdf?sequence=1&isAllowed=y&fbclid=IwAR38fmCw5OidplkdI9eo0ceOB7ph9mVv1iHaEoMr4mI2M5bLI-88hv_ghwo